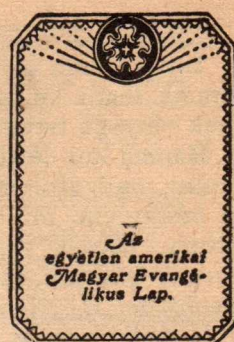


# ERŐSVÁR

## MIGHTY FORTRESS



XVI. ÉVFOLYAM

PITTSBURGH 7, PA.

1947 DECEMBER

12-IK SZÁM

### MIÉRT "MÁS" A KARÁCSONYUNK...

Évek óta sirdogálunk karácsony ünnepein. Siratgatjuk a régi szép ünnepeinket, amelynek hangulata, zavartalan öröme elszállott részben gyermekkorunk mulásával, másrészt a változó viszonyok következtében. Vanis mit siratnunk: Teljes mértékben igazuk van azoknak, akik azt állítják, hogy nem olyan karácsony ez, amilyennek lennie kellene.

Az okok felsorolásában rendszerint külső dolgokat emlegetünk. Vannak, akik azt állítják, hogy régente csikorgósabb telek jártak s fehérebb karácsonyok voltak. Mások viszont az emberek lelkében beállott közönyt látják nagyobb-nak a régi időkkel szemben. De még általánosabb a nemzetközi eseményekre való hivatkozás, melyet azzal szoktunk megtoldani: "hogyan is lenne kedve ma az embernek igazán ünnepelni."

S valóban, ha emberi tényezők szempontjából nézzük a karácsonyi ünnepek értékét, akkor mindezek a dolgok valóban megváltoztathatják karácsonyt. De talán éppen ezeknek a külső járulékoknak a tulságos kihangsúlyozása okozza azt, hogy mi mégcsak azt se gondoljuk meg, hogy tulajdonképpen nem az ünneplésről, vagyis az ember külső magatartásáról van szó karácsonyban, hanem arról, hogy azon a napon történt valami a világ életében, ami éppen mivel történelmi esemény, soha többé nem lehet meg nem történné tenni. A tegnapi nap már soha se jöhet vissza, mert eltelt a 24 óra s azt se sirva se erőltetve nem lehet többé visszahozni. Karácsony napján egyszer, az idők teljességében történt valami s azt sem a hívők sem a hitetlenek nem tudják többé megváltoztatni.

Ha tehát így állunk karácsonnyal, hogy akkor csak egy nagy esemény történt, a Megváltó Jézus Krisztus született, akkor nekünk arra kell gondolni, hogy mit jelent ez a mi számunkra. Azonban ennél a vizsgálódásnál is újabb hibába eshetünk s főként a hívők juthatnak tévedésbe ezen a téren. Sok hívő azzal ünnepel karácsonyt, hogy oda viszi minden bánatát s arról akar beszélni. Sokan szinte ünneprontókká lesznek azzal, hogy odaállanak karácsony ünnepébe s elkezdve nemzeti bánatukon, elsorolják minden emberi fájaldalmukat s azután azzal fejezik be:

Uram, te beláthatod, hogy nem lehet ünnepünk, hogy nem fogadhatunk úgy, ahogy illene s nekünk barátainak ezt el kell ismerned.

Szegény emberek, amilyenek mi vagyunk. Elszaladunk az orvosi irodába, a fehérköpönyeges ember akarja adni az orvosi tanácsot és az orvosságot, de mi csak beszélünk, beszélünk, azután kiszaladunk medicina, orvosi tanács nélkül és sóhajtozva, hogy úgy sem segít már rajtunk senki.

Bizony nem segít rajtunk senki, ha a segítséget ilyen könnyelműen elvetjük magunktól, Karácsonykor elsősorban is nem mi emberek megyünk Istenünkhöz, hanem az Isten jön le hozzánk. És ha az Isten hozzánk jön, akkor el kell ismernünk még emberi jogon is, hogy neki legyen elsőbbsége elmondani azt, amiért hozzánk betért. Részünkről az illő és helyes magatartás csak az lehet, hogy mély reverenciával hallgattunk és figyelünk, hogy megérthessük minden szavát, minden mondanivalóját.

Nekünk embereknek csak karácsony után van okunk az ünneplésre, amikor már megértettük, hogy ezen a nagy napon az Isten élő cselekedettel, Szent Fia által annyit akar mondani, hogy szeret, hajlandó általa békességet kötni, "őt hallgassátok" és meghalljátok tőle a feltételeket.

Az emberi élet egész tragédiája az, hogy karácsonytól kezdve végig egész életén ő akar beszélni, panaszával elárasztani az Istent, de sohasem hajlandó hallgatni, elcsendesedni Isten előtt, hogy Ő is szólhasson s megmutathassa az utat, bajainkból való menekvés módját és azt az életet, amelyet az ő követésével kellene élnünk ezen a földön.

Keresztyén emberek ostromolják Istent imáikban, hogy nyuljon bele a földi események irányításába; cselekedj Isten, büntess hatalmas karoddal, hadd lássák eleneid erődet. Isten pedig szánakozva néz pogány gyermekeire mondván, "hogyan beszéljek azokhoz, akik mégcsak Teremtőjüknek sem ismernek el, ha az én gyermekeim, a hívő emberek se akarnak hallgatni atyai tanácsomra, egyszülött Fiamra, akit hozzátok küldtem."

Bizony nem olyan a mi karácsonyunk, "amilyennek lenni kellene." De nem karácsony napjának lényege lett más, az nem is fog megváltozni. Hanem mi lettünk mások. Nem tudunk elámulni, hallgatni és csodálkozni Isten érthetetlen szeretetén, mint a bethlehemi pásztorok. Mi lettünk "okosak" ugy annyira, hogy mindig mi akarunk beszélni, mi akarunk szerepelni még karácsonyban is." Nem értjük az Istent" panaszkodunk, pedig nem is hallgattunk rá.

Engedjük egyszer szívünk mélyéig hatolni Isten karácsonyi üzenetét s akkor meglátjuk, hogy nem változott meg karácsony, üzenete a régi, biztató, boldogságot ígérő üzenet ma is. Ezt a karácsonyt csak elcsendesedve, Isten színe előtt hallgatni tudó lélekkel, akaratát elfogadó szívvel érhetjük el.

Ezt a karácsony ünneplést régen várja már az Isten, mi pedig veszedelmesen rá szorultunk már a Reá való hallgatásra.

Karácsony minden ujjongó öröme a mi számunkra abban a tényben foglalható össze, hogy Isten minden megújuló esztendőben hajlandó szólni hozzánk Szent Fia által, nem elítélőleg csupán, hanem atyai szívének irgalmával és szeretetével.

## EGYETEMES HIREK

A Lutheránus Világ Akció 1946-47. évi gyűjtési kampánya a végéhez érkezik. A célkitűzésben megjelölt 10 millió dollárt az evangélikus hívek áldozatos szívvel összehordták a nagy mentő szolgálatra. Magyarhoni evangélikus egyházunk igen érdemes segélyezési összeget kapott, messze a mi magyar gyülekezeti arányszámunkon. 1948-ban tovább kell folytatni ezt a munkát. Reméljük amerikai magyar gyülekezeteink minden tőlük telhető erővel kiveszik részüket ebből az evangéliumi parancsra épült szolgálatból.

A United Lutheran Church kötelékébe tartozó Synodusok 1948-ra jubileumi ajándékképpen dupla jótékonytságot ígértek. Az Egyetemes Egyház pénztárába kb. két millió dollárnak kell ezen az alapon befolytania. Hatvan új egyháznak a megindítását és egy felsőbb lelkészképző iskolát szeretnének életre hozni ebből az ajándékból.

Egyiptomban nagy kolera járvány dul, amelyet minden próbálkozás ellenére se tudtak megfékezni, sőt inkább egyre terjed át a szomszédos országokra is. A világ mi minden részéből igyekeznek oltó anyagot küldeni a rendkívül veszedelmes járvány megtörésére.

Amishok megkezdték a kivonulásukat Indiana államból, mivel nem akarják gyermekeiket világi iskolába küldeni, saját felekezeti iskolájukat pedig nem képesek fenntartani.

"Now I see" címen Egyetemes Egyházunk egy mozifilmet készítettett szabad gyülekezeti használatra. A film főtémája a keresztyén egyház szolgálati célját akarja megvilágosítani. Ajánlatos gyülekezeteinknél a bemutatása és megszivlelése az üzenetnek.

Evangélikus Férfi Szövetség indult meg, amelynek már is 377 tagja van. Ezek az emberek ígéretet tettek, hogy az egyház evangélizálási programjára évente legkevesebb 100—100 dollárt fognak adni személyenként.

Mexikóban óriási pusztítást végez a szarvasmarhák között a száj és körömfájás, úgy hogy ebben az évben kétmillió darabot kellett elpusztítani s utána teljesen hasznavehetetlenül elföldelni.

## József az ács, az Istennel beszél

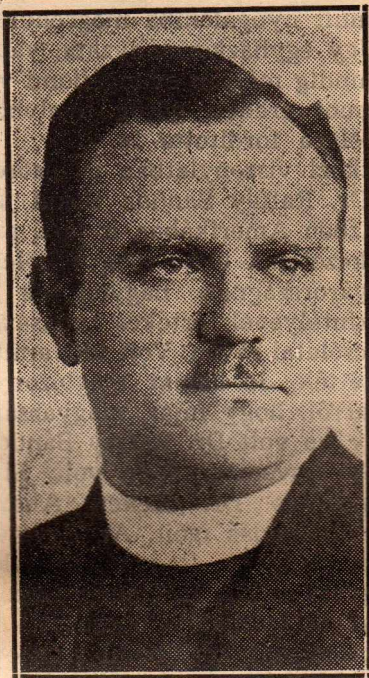
Magasságos,  
Te tudod: nehéz ez az apaság,  
Amit az én szegény vállamra tettél.  
Apja volnék, — és mégsem az vagyok.  
Ez a gyermek... ha szemébe tekintek,  
Benne ragyognak nap, hold, csillagok.  
Anyja szemei s a Te szemeid,  
Istenem, a Te szemeid azok.  
Gyönyörűséges és szörnyű szemek,  
Oly ismerősök s oly idegenek...  
Ez az ács-műhely... ezek a forgácsok...  
Mit tehettem érte?... mit tehetek?  
Én tanítottam fogni a szerszámot,  
Mégis rá fogják majd a kalapácsot.  
Ugy félek: mi lesz?  
Most is ki tudja, merre kóborog,  
Tekintetétől tüzet fog a műhely,  
Tüzet a világ, s egyszer ellobog.  
Ó, jó volt vele Egyiptomba futni.  
S azután is óvni a lépteit,  
Fel a templomig, Jeruzsálemig,  
Míg egyszer elmaradt...  
Óh, jó volt, míg parányi rózsaujja  
Borzolta szürkülő szakállamat,  
Ezüst nyomot hagyott már akkor is,  
Komoly nyomot parányi rózsaujja.  
Borzalta szürkülő szakállamat,  
Ezüst nyomot hagyott már akkor is,  
Komoly nyomot parányi rózsaujja.  
S most olyan más az útja...  
Vezetném és Ó vezet enegemet.  
Csak azt tudom, a Te úton jár,  
Magasságos,  
De ki tudja a Te ösvényedet?  
Te vagy az atyja — én senki vagyok,  
Az Evangéliumban hallgatok,  
S hallgat rólam az Evangélium.

Reményik Sándor.

## HÁZI OLTÁR

**Miként kell készülnie a keresztyén embernek a karácsony ünnepe elé?**

Egy néhány nap választ el már csak bennünket a karácsonyi szent ünnepektől, amelyeknek eljövételére és méltó fogadására hetek óta készül már minden család. A gyermeki szívek repeső örömtől dobognak arra a gondolatra, hogy min-



den elmuló nappal közeledik a kis Jézuska a maga drága ajándékaival, a szülői szívek pedig már előre átélnek gyermekeik boldog örömét, amelyet az ő megajándékozó szeretetük készít titokban számukra.

A karácsony valóban örömmünnepe a keresztyén világnak, amelyhez hasonló nincs több az egész esztendőben. De igazi értéke ennek az ünnepnek csak akkor van, ha azok az érzések, amelyeket szíveinkben felkelt, nem mulnak el a tovatűnő ünnepnapokkal, hanem maradandóan megmaradnak lelkeink mélyén, amelyeknek áldását akkor is érezzük, amikor az ünnep öröme a hétköznapi gondjai váltják fel küzdelemteljes életünkben.

Az apostol arra hív fel bennünket: **Örüljete az Urban mindenkör; ismét mondom: örüljete.**

A karácsony közelségének gondolata örömmel tölti el minden keresztyén embernek a szívét, lakjék bár alacsony kunyhóban vagy fényes palotában. De ennek az örömmnek csak akkor van igazi becse és értéke, ha annak forrása az emberi lélek nemes érzéseiből fakad. Ha a mi örömnünknek alapját önző anyagi érdekek képezi, ha csak azoknak az ajándékoknak örülnek, amelyekkel minket a szerető szívek megajándékoztak, akkor a mi örömnünk éppen olyan elmulandó

lesz, mint azok az ajándéktárgyak, amelyek a karácsony szent ünnepén örömet szereztek szíveinknek. Hol vannak már azok az ajándékok, amelyekkel évek előtt ajándékoztak meg bennünket a szerető szívek? Legnagyobbbrészt nincsenek már meg, elpusztultak, vagy ha megvannak is, örömet többé nem szereznek szíveinknek.

A mi karácsonyi örömnünk csak akkor lehet igazi, ha az Urban örülünk. Ha az a tudat tölti el szíveinket boldogító szent örömmel, hogy abban a bethlehemi kis gyermekben a mi Megváltónk és Üdvözítőnk született meg nekünk, aki azért jött erre a földre, hogy minket bűnös embereket megváltson a halálnak hatalmából.

**Örüljete az Urban mindenkör,** mondja az apostol. Ennek a mi örömnünknek tehát állandónak kell lennie. Tehát nemcsak a boldogság verőfényes napjaiban, hanem a bánat és a szenvedés türelempróbáló nehéz óráiban is örülünk kell az Urban. **Sőt** akkor kell igazán örülünk, tudatában annak, hogy nem vagyunk elhagyatva, mert van, aki felveszi gondunkat és szeretettel lehajol hozzánk, amikor a keserűség sötét völgyében vonszoljuk az élet nehéz keresztyét. Betegségben, szenvedésben, gyászban és az élet minden megrázó próbáiban örülünk az Urban. Emelje fel csüggedező lelkünket az a gondolat, hogy van nekünk egy Urunk, aki szüntelen velünk van s a bánatnak sötét éjjelében felemel és megvigasztal bennünket.

**"A ti szelidlelkiségtek ismert legyen minden ember előtt. Az Ur közel!"** mondja az apostol. Isten, a mi jóságos mennyei Atyánk, egyszülött fiát adta nekünk, hogy általa megváltson minket a bűntől és az örök kárhozattól. Óh milyen határtalanul nagy az a szeretet, amely meg tudja bocsátani minden mi bűneinket és örökéletre méltat. S amikor a mi Urunk és királyunk kegyelmesen elengedi nekünk tizezer talentomnyi nagy tartozásunkat, nem kell-e nekünk is elengednünk felebarátaink száz dénárnyi csekély tartozását.

A mi szelidlelkőségünknek ismertnek kell lennie minden ember előtt, amely kötelességünknek akkor fogunk megfelelni, ha szívből megbocsátunk mindazoknak, akik ellenünk vétkeztek és sietünk velük megbékélni addig, amíg velük egy uton vagyunk, tudva azt, hogy a mi mennyei Atyánk is csak úgy fog megbocsátani nekünk, ha mi is szívből szerint megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.

Gondoljunk szüntelenül arra, hogy az Ur közel! Közel az ő megbocsátó szeretetével és atyai kegyelmével, ha arra méltóknak bizonyulunk. De közel büntető haragjával is, ha embertársaink iránt tanusított szeretetlen magaviseletünkkel méltatlanokká tesszük magunkat az ő kegyelmére. A küszöbön levő karácsony ünnepe tehát indítson bennünket arra, hogy béküljünk meg a mi atyánkfiával, mert csak úgy fogunk ünnepelhetni igazán boldog karácsonyi ünnepet.

Istenben vetett bizalommal készülj a karácsony ünnepe elé!

A földi élet tele van gonddal, bánattal, szenvedéssel. De bármily sulyosan nehezedik is reánk az Ur látogató keze, nem szabad elcsüggednünk, hanem megadással kell hordoznunk a reánk mért keresztet, egy percre se feledkezve meg arról, hogy egy szerető atya visel gondot reánk, e földön sok gonddal küzködő erőtlén gyermekeire. A mi sorsunk Isten atyai kezében van, aki szeretettel vezérli lépteinket akkor is, mikor rögös, tövises utakon vezet bennünket. Akkor is, mikor a keserűség kelyhét adja kezünkbe és azt fenéki ki kell üritenünk. Az ő jóságában, szeretetében, bölcsességében és hatalmában nem szabad kételkednünk. És ha lelkünkön mégis erőt akarna venni a csüggedés, forduljunk bizalommal hozzá. Tárjuk fel előtte buzgó imában lelkünk minden panaszát és aggodalmát és az Ur meg fogja hallgatni lelkünk hozzá felszállott minden könyörgését s amint eddig megsegített minket minden bajainkban és velünk volt életünk minden hányattatásai között, úgy velünk marad ezután is atyai kegyelmével, felveszi gondunkat és erőt ad nehéz sorsunknak megadással való hordozásához.

Bizzunk tehát életünk minden körülményei között az Urban, akkor lesz áldott és boldog a mi karácsonyi ünneplésünk is, S akkor **"az Istennek békessége, mely minden értelmet felül halad, meg fogja őrizni sziveinket és gondolatainkat a Krisztus Jézusban. Ámen.**

### KARÁCSONYESTE

Karácsonyeste minden úgy ragyog!  
A holdsugár, a gyémánt csillagok,  
Ezerszemű tükrök: a tiszta hó,  
Az utcasor, a sok kis házikó.

Karácsonyeste mindenik szoba  
Álmok tanyája, tündérpalota,  
S a boldog, békés, jó szivek felett  
Szelíd-merengőn ring a szeretet...

Karácsonyeste minden úgy ragyog!  
Örüljete hát, bízók, boldogok,  
S ne szánjatok, ha könnyes is szemem:  
A könnynek fénye szép most énnekem...

Miszlay István

## ERŐS VÁR

Official Religious Monthly of the Hungarian Lutheran Churches of America

Az amerikai magyar ág. hitv. ev. egyházak hivatalos lapja.

Editor — Főszerkesztő:

Rev. Gábor Brachna, 3243 W. 98th St., Cleveland 2, O.

Kiadóhivatali vezető:

Rev. Paul Markovits, 161 Hazelwood Ave., Pittsburgh 7, Pa.

Munkatársak: Az amerikai magyar evangélikus lelkési kar.

Minden cikk, közlemény, valamint minden előfizetés, reklamáció és megrendelés a kiadóhoz küldendő.

Subscription Price: \$1.50. — Előfizetés: \$1.50 egy évre.

## Dr. Raffay Sándor volt bányakerületi püspök meghalt

A magyarhoni evangélikus egyház kimagasló egyénisége volt Dr. Raffay Sándor püspök, akitnek haláláról most kaptunk hirt Magyarországról. Először eperjesi teológiai tanár, majd Budapesten a Deák-tér ev. templom lelkésze s azután hosszú időn át püspöke a Bányakerületnek. Csak pár éve vonult nyugalomba megrendült egészsége miatt. Ugy egyházkormányzata, valamint igehirdetése mindig mélyen evangéliomi volt. Az Új Testamentomot eredeti görög nyelvből modern magyar nyelvre fordította le.

Nemzetközi viszonylatban is elsőrendűen ismert volt Dr. Raffay Sándor. Sokat járt külföldön s egy ízben Amerikában is járt, amikor magyar gyülekezeteink élete még a bölcsőben ringott. Magyarországnak nagyon sok jó barátot szerzett tekintélyével, értékes tudásával és személyes kapcsolatairól. Volt idő, amikor otthon ezt félreértették, de hamar megbizonyosodott a nemzet is arról, hogy fajtát, magyarságát izzóan szerető nagy fia volt Dr. Raffay Sándor.

Temetése november 7.-én volt. Sirjánál Dr. Ordass Lajos és Dr. Keken András utóda hirdette a feltámadás ígét. Az Egyetemes Egyház nevében pedig Dr. Radvánszky Albert egyetemes felügyelő és Dr. H. Gaudy László a vallás tanítók országos igazgatója bucsuzott. A temetési menetben részt vett körülbelül száz evangélikus lelkész luther-kabátban s körülbelül ugyanannyi diakonissza és sok ezerre menő gyászoló. Az ősz főpásztornak Isten kegyelme 84 évet engedett földi vándorlásul. Feltámadunk.

A U. S. tiz államában több mint 70 százalék a népességnek NINCS semmilyen kapcsolatban az Egyházakkal, míg 30 más államban a népességnek CSAK 50% van összeköttetésben az Egyházzal. Még azon államokban is, ahol a Lutheránus Egyház erős, még ott is a népességnek annyi százaléka van kívül az Egyházon, mint tagjai sorában. Megteszünk-e mindent, hogy az Egyházba hozzuk a KINTLEVŐKET?

A Presbiteriánus egyház 20 magyar lelkész hozat át Canadába Németországból, akiket magyar gyülekezeti munkába fognak ott beállítani.

D. P.-sek ügyében komoly lépésre készül a kongresszus január első felében. Remélhetőleg Amerika is megnyitja kapuit a szerencsétlen földön futó hontalanok előtt. Eddig a Veteránok szervezete ellentállott ennek a lehetőségnek, de az ő álláspontjuk megváltoztatásával minden valószínűség szerint előnyös változások jönnek létre. Anglia már megkezdte a bebocsátásukat s hetenként 1200 személyt bocsátanak be.

## HÁROM KARÁCSONY

Irtá: Szebedinszky Jenő

AZ ELSŐRE már csak haloványan emlékszem... Akkoriban Püspökladányban laktunk s édesapám az állomáson teljesített szolgálatot. Emlékeim között ácsorgó tekintetemmel látom, mint veti le vastag, fekete báránybéléses bundáját s felakasztja a konyhaajtón éktelenkedő fogasra... Csak úgy olvadt le róla a hó, de édesanyám nem szólt érte semmit. Valami mesés, várakozóteljes hangulat ülte meg szegényes kis otthonunkat. Nagyon-nagyon büszke voltam az apámra. Mindig szerettem a sötétkék vasutas egyenruháját és különösen azt az egy ezüst csillogót, ami a gallérján ragyogott. Ezen az estén nem látszott fáradtnak, a szeme fénylett az örömtől, amikor mondotta:

— Kisfiam, ma karácsony van. Jó voltál-e? Mert ha igen, akkor biztosan hozott valamit a Jézuska!

Az apák boldogsága csengett a hangjában. Az apáké, akik már hosszú-hosszu évszázadok óta adják át gyermekeiknek a karácsony szent örömet.

Nem igazoltam magam, csak mosolyogtam izgalmamban, aztán lestem, mi következik. Emlékszem hófehér damaszt-abrosz feszült a konyha asztalon, amely a karácsonyi vacsorára várt, a sonkára, kolbászra, finom mézes mákostésztára, almára, dióra, foghagymára, meg borra. Aztán apám kézenfogva vezetett be a "nagyszobába", amelybe egész nap nem volt szabad benyitnom... Kinyitott az ajtó és ott állott a szép, nagy, padlótól a mennyezetig érő karácsonyfa. Rengeteg gyertya ragyogott rajta és még több fénylő gömb s alatta a játékok özöne "igazi" vasut, amit fel kellett huzni s görbe sineken futott össze-vissza. Ujruha, cipőcske s egy kis asztalon sok-sok édesség, csokoládé és minden, ami kincset jelentett nekem.

— Imádkozunk, fiam! — szólt édesanyám, de nekem nem jött ki hang a torkomon, csak a miatyánk végén szólaltam meg:

— Köszönöm, édes Istenkém! — ezt mondtam.

Hogy csakugyan így volt, azt a szüleimtől tudom, akik később is, évek során emlegették, milyen meghiúsított voltam akkor.

\*

A MÁSODIK legszebb karácsonya életemnek az volt, amikor már én is közreműködhettem a megrendezésében. Ilonka hugom hatesztendő szőke csöppség volt, a főszereplő. Neki akartunk nagy örömet szerezni! Persze, mi változatlanul szegények voltunk, — azzal a különbséggel, hogy akkor már én is tudtam, mit jelent szegénynek lenni. Kis házat építettünk magunknak Békéscsabán, a szikésen, amiben nem volt ugynevezett "nagyszoba", hanem csak egy kis konyha s szo-

bácska. Már novemberben azon töprengtünk édesanyámmal, hogy mi legyen karácsonyra... Minden megtaakritott pénzünk elment téglára, cserépre, gerendára, ablakra, meg kerítésre. Mit tehettem? Esténként mértani rajzokat gyártottam gimnazista-társaimnak, tizet, huszat, amennyit rendeltek. Összegyűlt pénzből csinos kis alvóbabát vettem Ilonkának, faragott csibukot, meg dohányt az apámnak. Anyukának már nem futotta. Magamnak sem. Az ünnep hetében azonban csoda történt. Édesanyám fejpárnája alól egy kis üresnek látszó buksza került elő, amiben utolsó, selyempapirban őrzött arany tizkoronás Ferenc Jóska lapult meg. Hogy dobogott a szívünk, amikor másnap beállítottunk a bankba és sok inflációs-ezresre váltottuk be a féltve őrzött vagyont. Anyánk nagyon megsiratta az aranyat, — de sokkal fontosabb volt, hogy megint szép karácsonyunk lehessen, Isten segédelmével. Az is lett! Szentestén ott ragyogott az asztalunkon egy pompás kis karácsonyfa. Alatta mindenkinek jutott valami, alvó baba Ilonkának, vadonatúj körzőkészlet nekem és csibuk dohánnyal apámnak. Csak a mi könnyeszemű jó édesanyánk nem találta a maga ajándékát...

— Nézd meg csak jobban, kedves — bátorította őt apánk — akad ott neked is valami!

És megnézte...

Egy picit, apró, szaggatottszerű selyempapirban ott lapult a karácsonyfa alatt egy igazi, eredeti, fényes, arany tizkoronás Ferenc Jóska...

... mert az apámnak is volt egy utolsó, féltve őrzött aranypénze!

\*

HARMADSZOR került sor arra, hogy menekült sorsban, édes hazánkból kiüldözötte, meghitt kis otthonunktól ezerkilométerekre ünnepeltük a karácsonyt. Először annak örültünk, hogy bombabentes szentesténk volt, másodsor hejehujázó orosz elhurcoltak között szepegtünk s most idegen földön idegen emberek, idegen szokások között bujtunk össze fiammal és feleségemmel. Tavaly a porig legyőzött Németországban az emberek arca gondterhelt volt, nyomát sem lehetett látni a készülődésnek. Végre, az utolsó héten hatalmas teherautók lepték el a várost, ahol lakunk és egyszeribe minden otthonba jutott szép, egészséges, nagy karácsonyfa. Nekünk is. Mert fa, az van elég. Sőt, rávaló disz is akadt a megmentett motyóinkban. Apró, törhetetlen diszek, még a püspökladányi évekből s egyetlen fényes üveg aranyszív, csabai. Kereszt van rajta. Negyven fémcsillogót vágtam ki — amerikai konzervdobozok aljából, amikben valaha spenót volt. Azt akartam, hogy csak azért is ragyogjon fiammal a karácsonyfa! Dehát a karácsonyi vacsora? A szükreméretezett kalóriaadagokból kellett kibőjtölnünk. Kalács kellett? Hetekig spóroltunk lisztet azzal, hogy szerdán nem ettünk kenyeret. Szaloncukor? Nyers sárgakristálycukrot főztünk össze lisztel. Gyertya? Dirib-darab gyertyacson-

kokat olvasztottam össze, — három gyertya lett belőlük. Meglepetésül a "Kleinkinderek" 75 gramm csokoládét kaptak, — jegyre. Ezt szeleltük fel huszfelé, hogy többnek lássék. Feleségem kalória-tudományának köszönhetjük, hogy még főtt mákostésztánk is volt, — akárcsak ott-hon... Csak nem annyi, meg nem olyan zsiros és nem olyan mézes... Három piros alma. A karácsonyfa alatt "pöfögött" egy egész hosszú vonat is, — tömeggyártmány, fából, tarka. Mi ketten mitsem kaptunk. De nem is kellett, mert ott tapsikált közöttünk a padlón életünk legnagyobb ajándéka, — Jancsika. Csakhogy én nem kérdeztem meg tőle, mint egykor vasutas apám tőlem:

— Jó voltál-e fiam?

Ezzel még ráérünk... Talán majd jövőre, amikor majd megérti az ő első igazi karácsonyát.

Imádkoztunk, ettünk és keveset beszéltünk, mert gondolataink messze-messze jártak, szereteteink között, akiket a világ minden tájára széjjel-szórt a kiszámíthatatlan magyar sors...

Amikor a fiam elaludt s az asztalra könyököltem, az jutott eszembe, hogy akit az Isten szeret, azt megpróbálja!

És nagyon boldog voltam érte!

Elalvás előtt halkán, inkább csak befelé, magamnak mondom, mint egyszer, régen:

— Köszönöm, édes Istenkém!

## ZÖRGETŐ

Ma újra zörget. Beereszted-e?  
Kezed ott tétovázik a kilincsen,  
Elgondolod, hogy semmi időd nincsen,  
S ha beereszted is, mit érsz vele?

"Mit akarsz, Jézus?" Kérded futva csak,  
Kegyess kanalakat keresgél az ajkad,  
Feledve azt, hogy keresztüllát rajtad,  
S hogy a jötte kegyelemből fakad.

"Mit akarsz, Jézus?" Halk a felelet.  
Ő szól vajjon, vagy csak a szived dobban?  
Ő, mégis Ó! Figyelj és értsd meg jobban!  
Boldog életet jött adni neked.

Amire vágytál, unos-untalan,  
Amit már ezer úton is kerestél,  
S amitől mégis oly távol estél,  
A boldogságod nála, nála van.

Az a zárt ajtó mégse nyílik-e?  
A mentőszó süket fülekre lelne?  
Hasztalan zörget Istened kegyelme?  
Hasztalan hív a testté lett Ige?

Zörgetve immár oly sokáig állt,  
Ajtód előtt s ha ki még ma tárod,  
Tán elszalad, s többé hiába várod.  
Oh, engedd hát be, egy percet se késs  
És ne bocsásd el, amíg meg nem áld.

Belák Erzsébet.

## BETLEHEMI KERESZT

Nem tévesztettem el a címet. Nem a betlehemi csillagról akarok írni. Jól tudjuk. Betlehem egészen csillag égett. Megváltót kereső emberek számára volt útmutató. A betlehemi mezőn angyalok jelenését látták ijedt pásztorok. A betlehemi eget diadalmas örömeinek töltötte be: Dícsőség a magasságos mennyeekben az Istennek... Ki tudta akkor, hogy a megszületett Megváltónak nem csillag lesz a szimbóluma, mely jászolbölcsője felett ragyogott, hanem szégyenfű, kereszt, melyet Jeruzsálemben a Koponyák hegyén állítottak számára. Ki gondolta volna, hogy a gyermekből önmagát áldozó főpaprak kell lennie, aki szent és drága vérével fizet mind e világ bűneiért. Az enyéért is!

A Betlehem és a kereszt úgy került egybe írásom címében, hogy olvasva szeretett lapunkat, megakadt a szemem D. Ordass Lajos püspökünk amerikai útjáról szóló beszámolón. (III. évf. 34. szám.) Az amerikai betlehemi gyülekezet nőegylete, a lelkészek egy ékes színaranyból való aranykeresztet és láncsal ajándékozták meg püspökünket azzal, hogy a kereszt a bányai egyházkerület tulajdona s a mindenkori püspök díszjele. Honnan jutott eszébe az amerikai evangélikus magyaroknak az, hogy az a nekik szolgáló püspöknek aranykeresztet ajándékozzanak s hogy azt a mindenkori bányai egyházkerületi püspök viselje?? Sokan tudják a feleletet! Sokan nem tudnának felelni.

Külföldi, különösen északi evangélikus testvéreinknél ősi szokás az, hogy püspökeik nyakba vetett keresztet viselnek. Láttam az észtek püspökének drágakövekkel ékes keresztjét, a finn püspökök sima vagy díszesebb keresztjeit. A püspökszenteléskor vették át, mint hivatali méltóságuk külső jelét. Nagy nemzetközi evangélikus konferenciák alkalmával a keresztet viselő taláros lelkészek evangélikus püspökök. Talán lesz, aki emlékszik a finnugor lelkészkonferenciára, mely a második világháború előtt Budapesten volt s ahol a közös úrvacsoraosztás alkalmából három püspök állott az oltár előtt, az ősz finn oului püspök, az észtek püspök és Raffay püspök s mindhármuk nyakában ott ékeskedett a püspöki kereszt. Senki sem botránkozott meg ezen! Svédországban élő lelkész testvérünk írja: "Az ünnepi menet felvonul a dómba. A skandináv püspökök között az első sorban ott lépdelt a mi püspökünk is sudár alakjával nyakában a püspöki keresztel. Az lett volna furcsa, ha nem lett volna így!" Valóban így van. Külföldi evangélikus testvéreinknek az lett volna furcsa, ha hozzájuk ellátogató püspökeink nyakában nem látnák ott a keresztet.

Az amerikai magyar lelkészek úgy látszik megtudták, hogy az óhaza püspökei nem viselnek keresztet. Azért sem, mert nincsen e célra viselhető keresztjük. Így születhetett meg sze-

retetük és nagyrabecsülésük kifejezésére a kereszt ajándékozása, hogy a bányai ev. püspöknek legyen keresztje, amit hivataloskodása idején viselhet.

Viselje! S vele együtt minden magyar evangélikus püspök. Elmult az az idő, amikor a kereszt a protestáns embert a kereszt jegyével való üldözésére emlékeztette. Templomaink tornyán, díszítési elemei között mindenütt megtaláljuk a keresztet. Ahol idegenkednek tőle, majd megszokják. Viseljük püspökeink a keresztet itthon is, ne csak külföldön!

Azt monhatná valaki: Nincs a mi evangélikus egyházunknak ma égetőbb kérdése, mint irásom tárgya? Van! Ez azonban nem lehet akadálya annak, hogy ezt a kérdést is rendezzük. Erre most két okunk is van. Először a betlehemi kereszt kötelez, mert azt nem azért adták, hogy vitrinbe tegyük. Másodszor a bányai egyházkerület püspöke ma a Lutheránus Világszövetség alelnöke és a délkelet európai végrehajtóbizottság tagja. Jelentős szerep jut püspökünknek a nemzetközi kapcsolatok felvétele, sőt irányítása terén. Jusson püspöki keresztjében is kifejezésre a lutheránus összetartozás.

Híveink bizonyára örülnek a betlehemi keresztnek. Benne az erős amerikai lutheránus egyház egyikének testvéri szeretetmegnyilvánulását látják. Lelkészi karunk pedig tegye meg a szükséges lépéseket a lekészegyesület vonalán, hogy püspökeink nyakában a kereszt a Krisztus dicsőségét hirdesse, őket pedig minden munkájukban a Főpásztorra emlékeztesse.

Kósa Pál (Uj Harangszó)

## URVACSORA

Próbálja meg, ha hitetlen-e?  
Vagy nincs-e benne dac, keserűség?  
Gondolja meg s számoljon el vele!"

Lelkemben bomlottak a tavaszi rügyek..  
Mentem Feléje, az asztal mellé —  
S nem tudtam, **milyen** bűnökkel megyek.

Csak hallgattam az ének-hangon át,  
S át a tavaszon és a napsugáron:  
"Próbálja meg az ember jól magát!"

Ettem kenyerét és ittam borát.  
És szólt az Ur az Ő szolgája száján:  
"Próbálja meg az ember jól magát!"

Bíróné Váró Éva

## FŐESPERESÜNK ÜZENETE

Egy néhány év óta, van nekünk Amerikában egy Evangélikus Egyházi Közösségünk, mely az Amerikában és Canadában élő magyar evangélikus hiveinket, gyülekezeteket és lelkipásztorokat igyekszik egymáshoz közelebb hozni, együtt működésre serkenteni az Ur Jézus Anyaszent-egyháza keretén belül; a mi **Evangélikus Magyar Egyházmegyénk**.

Gyűlésinken, melyeket, Cleveland, Ohio-ban, Buffalo, New York államban és legutóbb Detroit, Mich. államban tartottunk, lelkészeink és gyülekezeti delegátusaink lelkesen karolták fel az eszmét, hogy égető szükség van egy ilyen szent közösségre, mely minket, akik Magyarországból jöttünk az új hazába, s akik itt Amerikában magyar apáink szent hitét, az ágostai evangélikus vallást valljuk, közelebb hoz egymáshoz s igyekszik megszítani közös munkánk örömeit és terhet.

A United Lutheran Church of America, új hazánk Anya Szent Egyháza az Amerikai Magyar Evangélikus Egyházmegyénket elismerte és jóvá hagyta, mint hivatalos egyházi közeget és érdeklődéssel várja annak működése áldott eredményeit. Az ő határozatuk szerint, jogunk van két évenként országos egyházmegyei gyűlést tartanunk. Mely alkalmakkor, megválasztjuk tisztviselőinket és hozhatunk határozatokat amerikai magyar gyülekezeteink fejlődése és közmunkája érdekében. Mindezt legjobb tehetségünk szerint már háromszor megtettük az elmúlt hat esztendőn belül a fent nevezett három konvenciónk gyűlései alkalmával. Jövő évben, kell hogy újból gyülekezzünk valahol, kis számú gyülekezeteink egyikében.

Visszatekintve Egyházmegyénk csak néhány éves multjára, szükséges és kötelességszerű, hogy megkérdezzük önmagunktól: mit értünk el és mit teljesítettünk azokból a magunkra vállalt kötelezettségekből, melyek minket a közös munkára összehoztak? Mert ha a saját lelkiismeretünk nem is, de az Ur, a mi Mennyei Atyánk minket számadásra hív, hogy mutassuk fel közmunkánk eredményeit. Tekintsünk vissza! Voltak szép emlékü és lelkes gyűléseink, amikor lelkipásztorok és hívő delegátusok együtt töltöttünk egy néhány felejthetetlen napot, amikor megtárgyaltuk mindazt, amit tennünk kellene közös munkánk érdekében. Együtt voltunk szülő hazánk áldott emlékü főpásztorával, Ordass Lajos püspökkel ez év június havában és azok az órák és napok, amit társaságában töltöttünk a Szentlélek szent tüzevel lelkünkbe irt drága emlékek lesznek mindörökké. Ha Egyházmegyénk más célt nem ért el, csak azt, hogy vágyódunk egymással lenni, és megbeszélni közös örömünket és bánatunkat, valamint már elértünk, egy lelki szeretet közösséget, mely várakozik az újból találkozásra.

De sajnos ez magában nem elegendő! Van nekünk egy összekötő kapcsunk, mely nem csak gyülekezeteink tagjait köti össze, de a szórványban élő evangélikus hiveinket is. Ez pedig a mi ERŐS VÁR, magyar Evangélikus havilapunk.

Ez a mi magyar evangélikus hirmondónk az elmúlt években háromszor cserélt felelős szerkesztőt és csak nehéz egyéni anyagi gondok árán tudja magát fenntartani. Lelkészeknek, akiknek szegénységükben elég nehéz a saját családjukra gondot viselni, kellett a saját zsebükbe nyulni és a sajátjukból pótolni az Erős Vár fenntartási költségeit. Ez tarthatatlan helyzet és mindannyiunkat kötelesség mulasztással terhel. Nt. Leffler Andor, Brachna Gábor felelős szerkesztők után, most Nt. Markovits Pál pittsburghi magyar lelkész vállalta magára e meddőnek látszó terhes munkának teljesítését.

Lelkész testvérek, gyülekezeti tisztviselők és tagok, a mi ERŐS VÁRUNK fenntartása a mi közös szent magyar evangélikus ügyünk, melyet ha megszűnik, megszűnt az a kapocs is, mely minket összeköt. Én szavaimmal nem akarok másokat vádolni, mert akkor magamat is vádolni kell. Valljuk be őszintén, bűnbánólag, hogy mind annyian elmulasztottuk a múltban úgy teljesi-

teni a mi kötelességünket az ERŐS VÁR iránt, mint ahogyan mi Isten és az Emberek előtt kötelesek lettünk volna teljesíteni.

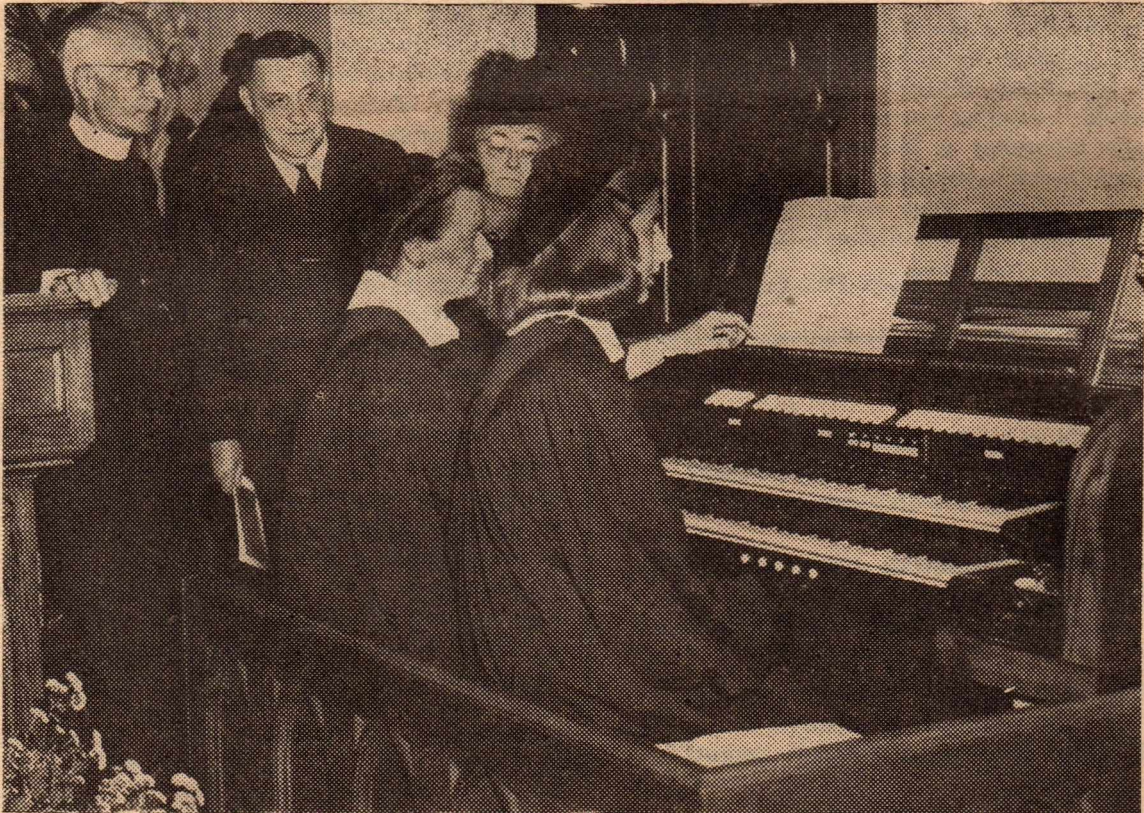
Eme szent karácsonyi áldott időszakban, mely a szeretetnek jegyében összeköti a hívőket s mely őket áldozatos munkákra serkenti, legyen a mi szent fogadalmunk, hogy a mi ERŐS VÁRUNKAT nem hagyjuk romokba dőlni, de megvédjük azt a hitközöny és rosszakarat ördögi hatalmai ellen.

Dr. Stiegler Ernő



**Az erős infláció miatt**, mely nemcsak a külföldi segélyezést, de belső gazdasági életünket is sulyosan fenyegeti, Truman elnök a kormány részére beleszólási jogot kért. Az ügy nem látszik egyszerűnek éppen államszervezetünk demokratikus formái miatt, így ha ez irányban történik is valami felhatalmazás, azt szoros keretek közé fogják szorítani.

**Franciaország** a legsúlyosabb válsággal küzd a sztrájkok miatt, amit csak igen kemény törvénykezéssel tudtak legalább átmenetileg ellensúlyozni. A küzdelem mögött politikai pártok érdekei állanak s a kimenetel eredménye még meg lehetőségen bizonytalan.



#### ORGONA AVATÁS A BETHLEHEMI EVANGÉLIKUS TEMPLOMBAN

November 9-én a bethlehemi magyar evangélikus templomban megtartott orgona avatási ünnep-ről felvett képen láthatók: az orgonánál ülnek (jobbról-balra) Sánca Etel az egyház organistája. Miss Helen Starner, az énekkar vezetője. — Mrs. és Mr. Harry J. Fritsh egyházunk jóltevői, akik a két manuális és pedálos értékes sip orgonát ajándékozták és Nt. Ormai János, az egyház lelkésze



## Szépen sikerült a bethlehemi evangélikus egyház orgona avatási ünnepe

A Bethlehemi Első Magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Magyar Egyház november 9-én, délután 4 órakor megtartott orgona, templomi csillárok, Szentírás tartó, új énekkai padok, oltári virág vázák és az új onnan festett templom avatási ünnepe és az azt követő ünnepi banket jól sikerült.

A pálmákkal, őszirózsákkal és krizantémokkal gazdagon kidíszített templomot színtől megtöltötték az egyház tagjai és vendégei. Az avató istentisztelet az ifjúsági énekbe bevonulásával kezdődött angol énekkel. Ezután a magyar gyülekezet éneke zendült fel hatalmasan az új orgona vezetése mellett, melyen az egyház orgonistája, Sánca Etel játszott. Az egyház lelkészének, Rev. Ormainak rövid, hálaadó imádsága után Mrs. Harry J. Fritch, vasárnapi iskolánknak 17 év óta agilis tanítónője saját maga és férje értékes ajándékát, az új siporogonát adta át az egyháznak. Mrs. Harry J. Fritch örömeinek adott kifejezést, hogy az egyháznak ezt az ajándékot férjével együtt átadhatják. A megható prezentálás után Rev. Ormai az egyház hálás köszönetét tolmácsolta a nemes szívű adakozóknak s megbizásból ő adta át az egyháznak a többi ajándékokat. Beer Gyula és neje, az európai harctéren hősi halált halt kedves fiók, Beer Emil emlékére egy Szentírás tartót ajándékoztak. Beer Emil vasárnapi iskolánknak tanítója volt. A templom hat gyönyörű művészies kivitelű csillárját özv. Varga Józsefné és gyermekei adták néhai férje és édesapjuk emlékére az egyháznak. Varga József alapító és csarter tagja volt az egyháznak s ő volt az egyház első jegyzője. Az új énekkari padokat és az énekkar tagjainak palástjait a vasárnapi iskola tanulói ajándékozták. Az oltári virágvázak Sánca József és neje, valamint Balogh János és neje, szül. Sánca Irén szép ajándékai. A templomfestést tagok adományai tették lehetővé.

Ezek az ajándékok pénzben kifizetve több mint 13 ezer dollárt képviselnek, de lelkieken még nagyobb értéket, amit pénzzel nem lehet összehasonlítani.

Az avatási szertartást Rev. Dr. Earl S. Erb, a Pennsylvania Ministerium püspöki titkárja végezte, aki az ünnepi beszédet is tartotta. Az Istentisztelet egyik legszebb lélekemelő része, Mr. Henry Hensingernek, a Salem Lutheran Church orgonistájának és énekkar vezetőjének mesteri orgonajátéka volt. Az énekkar külön száma "Thy Kingdom Come" című Anthem volt, Miss Helen Starner, énekkar vezető irányítása mellett. Mr. Harlan A. Frey solo számai nagyban emelték az istentisztelet áhitatát. Az istentiszteletben segítettek: Nt. Dr. Ernest A. Stiegler, a helybeli

vend egyháznak lelkésze, Nt. Szathmáry Gyula, a new brunswicki magyar egyház lelkésze, Fli-szár Ferenc, a perth amboyi egyház lelkésze, Nt. Dr. Bodó Károly, a bethlehemi ref. egyház lelkésze, Nt. Szabó András alpai ref. lelkész, Rev. Kovács Miklós a bethlehemi magyar baptista gyülekezet lelkésze.

Az istentisztelet után a templomalatti helyiségben banket volt.

**Ausztrália szívesen lát** amerikai bevándorlókat. Ez a kontinens aránytalanul nagyobb lakosságához képest, mint bármely földrész. Az európai bevándorlókkal szemben, különösen a tanult emberekkel szemben azonban meglehetősen tartózkodók az ausztrálieiak s megélhetésüket nagyon nehézre teszik.

Az adószállítást az elnök vétója alapján lezavarták de jövőre, az elnökválasztás idején, ismét foglalkozni fognak a kérdéssel.

### SZIVES MEGHIVÁS

A Clevelandi Első Gyülekezet kebelében működő Luther Márton Betegsegélyző és Templom Egylet tagjai sorába hívja Cleveland evangélikus népét. Az Egylet gyűléseit tartja minden hónap harmadik vasárnapján délután 3 órakor a 2830 East Boulevardi Evangélikus Iskolateremben.

### LUKÁCS ISTVÁN ÉS FIA

TEMETÉS RENDEZŐK  
Betegszállítás kórházba éjjel-nappal díjmentesen

12014 Buckeye Road Longacre 7524  
2728 Woodhill Road Cedar 0593  
CLEVELAND, OHIO

SZIVÉLYES ÉS KÖRÜLTEKINTŐ KISZOLGALÁS

### BODNÁR A. LAJOS

TEMETKEZÉSI INTÉZETE

3929 LORAIN AVENUE

MELrose 3075 vagy 3076 Cleveland, Ohio

### JAKAB ISTVÁN ÉS TESTVÉREI

A legrégebb magyar temetési intézet  
az Egyesült Államokban

8923 Buckeye Road Washington 4421  
11713 Buckeye Road Cedar 0590  
CLEVELAND, OHIO

## EGYHÁZI HIREK

### NEWARKI ST. JÁNOS WEND EV. EGYHÁZ PERTH AMBOY-I MAGYAR WEND EVANG. EGYHÁZ

Fliszár Ferenc, lelkész.

December 25. Karácsonyi ünnepi istentisztelet délután 2 P. M.

Január 4. Ujévi ünnepi istentisztelet, délután 2 P. M.

Perth Amboyban a hónap első és harmadik vasárnapján MAGYAR istentisztelet reggel 9.30 A. M.

Minden vasárnap reggel 10.30 Angol nyelvű istentiszteletek.

Dec. 21. Magyar 9.30 A. M.

Dec. 21. Angol Urvacsoraosztás 10.30 A. M.

Dec. 24. Magyar istentisztelet a vasárnapi iskolások Karácsonyi programjával, este 7.30 P.M.

Dec. 24. Candle Light Service at 11.30 P. M.

Dec. 25. Karácsonyi magyar istentisztelet Urvacsoraosztással reggel 9 A. M.

Dec. 25. English Communion Service at 10.30 A. M.

Dec. 28. Csak angolnyelvű istentisztelet 10.30 A. M.

Dec. 28. Csak Angol nyelvű istentisztelet 10.30 A. M.

November 26-án az Urnak áldása látogatta meg Fords, N. J. lakó Mr. and Mrs. Frank Proscics testvéreinket egy fiu gyermek személyében. Az Urnak kegyelmét kérjük reájuk.

November 30-án mutatta be gyülekezetünk Egyetemes Egyházunk új hangos filmjét, "And Now I see" szép számú közönség előtt. Az estélynek offertoriumát \$50.00 a Lutheránus Világ Akcióra adta át gyülekezetünk.

### CLEVELAND WEST SIDEI GYÜLEKEZET KÖRÉBŐL

Lelkész: Brachna Gábor

A gyermeki szeretet és kegyelet méltó ünnepe volt november 23.-a, amikor Rigó Anna los angelesi nőtestvérünk ajándékát, két szép perselytányért adtuk át szolgálatának. Jó szülők emlékére kapta a gyülekezet ezt a 90 dollárt igénylő kedves ajándékot. Amikor köszönettel fogadta a gyülekezet az ajándékot, ugyanakkor imádságban adott hálát Istennek azért, hogy jó szülők nevelők munkája ilyen nemes gyümölcsöt terem még haláluk után is. Legyen áldás ugy az ajándékon, valamint az ajándékozón.

Mozgalmas egyházi élet folyt ennek az esztendőnek a második felében: az ifjúság, fiatal házások, anyák köre s még néhány csoport próbált külön-külön tenni valamit az építendő új templom érdekében. Halvacsorától kezdve egy szép szindarab rendezéséig mindent megpróbáltunk, hogy az építkezés anyagi alapjait előteremtsük.

Reméljük, hogy az év végére legalább is megközelítjük a kitűzött összeget.

December 14-én a református egyháznál megismételtük az előadást a magyarországi árvák javára.

Ádvent alatt minden csütörtökön este 7.30 órai kezdettel templomi igehirdetést tartunk.

Candle Light Service és a gyermekek karácsonyi ünnepségét december 21.-én tartjuk este 6 órai kezdettel.

Énekkarunk tagjai az idén is kántálni mennek, hogy hiveinknek ez uton is áldott ünneplést kívánhassanak.

Karácsony napján 9.30-kor angol és 10.45-kor magyar ünnepi istentiszteletet tartunk Urvacsora osztással.

Karácsony másodnapján délelőtt 10.45-kor magyar igehirdetés és Urvacsora osztás lesz.

Ó-év estéjén 7.30-kor istentisztelet, utána pedig gyülekezeti közvacsora lesz.

Új-év napján d. e. 10.45-kor magyar ünnepi igehirdetés.

### PITTSBURGHI EV. EGYHÁZ

Markovits Pál, lelkész.

Karácsonyi ünnepi istentiszteleteink a következő sorrendben lesznek megtartva.

Dec. 21. 10.00 A. M. angol nyelvű istentisztelet.

Dec. 11.15 A. M. Magyar Istentisztelet.

Dec. 21. este 8. P. M. Vasárnapi iskolások Karácsonyi ünnepe, programmal és az Oltár Egylet ajándékainak kiosztásával.

Dec. 24. Karácsony előestéjén gyülekezetünk ifjúsága kántálást fog végezni, meglátogatva minden egyháztágot és szomszédainkat.

Dec. 25. Karácsonyi ünnepi istentiszteletek Urvacsora osztással, 10 órakor Angol 11.15 pedig magyar.

Dec. 26. Karácsony másnapi istentisztelet magyarul, délelőtt 11.00 A. M.

Dec. 28. Angol 10 A. M., magyar 11.15 A. M. Január 1. 1948. Ünnepi istentisztelet 11.00 magyar nyelven.

Betegeinknek a lelkész késséggel viszi a hához az Urnak Szent Jegyeit, ha azt bejelentik az irodán.

Nov. 14—15 tartotta meg Oltár Egyletünk első őszi vásárját 1943 óta. A két estén át tartott fáradó munkásság ugy erkölcsi, mint anyagi sikerrel jár. Oltár Egyletünk a tiszta haszon egy harmadát \$100-t az adósságégetési alapra adományozta.

Women's Missionary Society hálaáldozati ünnepe szép sikerrel járt. Az esti offerából \$10 az Egyetemes Missziós Liga pénztárába küldött el. Ezen az estén mutattuk be gyülekezetünknek a "Now I See" sáfárok filmjét, mely igen tanulságos történetével építő hatással volt népünkre.

Nov. 23-án délután 4 órakor ünnepi istentisz-

teletre hívták kis harangjaink gyülekezetünk népét. Akkor volt Ev. Oltár Egyletünknek 20 éves jubileumi istentisztelete, melyen az Igét angolul Rev. Robert Stackel, az első angol Ev. Gyülekezet lelkésze hirdette, elhozván népének jóindulatu üdvözlését is. Magyarul a gyülekezet lelkésze prédikált, megemlékezvén a 20 esztendő áldásos munkájáról, melyet az Isten kegyelme tett lehetővé az Oltár Egyleti tagok által. Este 6 órakor barátok és tagok jelenlétében volt a szeretet vacsora megtartva az iskolateremben, melyen özv. Szakál Lajosné egy szép virágcsokrot nyújtott át az Egyház nevében HOLÉCZY SÁMUELNE oltár egyleti elnöknőnek 10 esztendei elnökösködésének elismeréséül.

Templomunk oltárának hű őrzői, gyülekezetünk munkásságának pedig áldott végzői voltak Oltáregyleti tagjaink 20 esztendőn át. 20 esztendő alatt több mint \$10,000 ajándékot nyújtottak át az egyház munkájára, melyek állandó hálára kötelezték e gyülekezetünk népét. Önzetlen fáradozásuk ismert nemcsak Isten előtt, de minden egyháztagnak és barát előtt is.

Maradjanak továbbra is a gyülekezet Máriái és Mártái is. akik szolgálnak először az Urnak az azután a szentek közösségének.

Dec. 13—14. napjain látogatta meg gyülekezetünket Nt. KUNOS ERNŐ magyar ev. külmisziós lelkész, akit Hartford, Conn. államból hívtak meg Tanácsunk és népünk missziós munkájának beszámolójára. Amit kiküldő egyháza, a magyar-honi ev. egyház nem kapott meg, annak vagyunk mi amerikai magyar evangélikusok a boldog élvezői. Hisszük, hogy ev. magyar népünk Amerikában is ezután komolyabban fog gondolkodni azon, hogy a magyar Konferenciába tartozó gyülekezetek szintén kiküldenek egy misszionáriust. Jelenleg 11 magyar ifju készül külmisziós munkára Magyarhonban, vegyük magunkra legalább egynek minden költségét külmisziós munkájában. Köszönjük Kunos Jenő testvérünknek üzenetét és további munkásságára Isten kegyelmét kérjük.

## A DETROITI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HIREI

Közli Becker Jakab, lelkész

A lelkészcsalád tiszteletére rendkívüli társasösszejövetelt rendeztek nov. 23-án Kiss Istvánné, Tóth Sándorné (Wyandotte), Gacs Lászlóné és Mrs. Szalay Teréz nőtestvéreink, akik a legszebb kézimunkákat adták össze erre az alkalomra. Iskolatermünk zsufolásig megtelt közönséggel és mindenki a legkellemesebben szórakozott. Nt. Becker Jakab esperes-lelkész és felesége meghatóttan köszönték meg a megnyilvánult szeretetet és Isten áldását kérték összes tisztelőikre és jóakaróikra. A társasösszejövetelt rendező és munkájukkal közreműködő asszonyoknak pedig ez uton is szívből fakadó, hálás köszönetet mondunk.

**Windsori testvérgyülekezetünkben** magyar evangélikus istentisztelet van minden hónap első és harmadik vasárnapján délután 2 órai kezdettel. Az istentiszteletet végzi Nt. Becker Jakab detroiti lelkész.

**Istentisztelet sorrendje.** Minden vasárnap délelőtt fél 10 órakor angol istentisztelet és 11 órakor magyar istentisztelet. A vasárnapi iskola fél 11 órakor veszi kezdetét.

## AZ IFJUSÁGI GYÜLEKEZET HIREI

Közli: Rev. A. Bendes

**December 7-én,** vasárnap este 7:30-kor "családi estélyt" tartottunk színes mozgókép bemutatásával.

**Az 1948-ik évi** perselyborítékok ki vannak téve a templom bejáratnál, ahol mindenki átvetheti azokat.

**A vasárnapi iskola** karácsonyfaünnepélye december 26-án, Szent István napján, pénteken este 7 órai kezdettel lesz megtartva. A gyermekek énekeket és verseket fognak előadni s bemutásra kerül egy színes vetített kép Krisztus Urunk születéséről, valamint "A későn érkezett tevé" című kép. A vasárnapi iskola növendékei és a megjelenő többi gyermekek cukorkát és egyéb ajándékot fognak kapni.

**Tanfolyam nyílik meg** az idén is a vasárnapi iskola mostani és leendő tanítói számára január 5-én és 5 hétfőn át fog tartani. Jelentkezők tudassák szándékukat az ifjusági gyülekezet lelkészével. A tanfolyam helye később lesz kihirdetve.

**Február 10-én,** hamvazó szerdán, vallásoktató tanfolyamot kezdünk felnőttek számára, akik egyházunkba belépni óhajtanak. Tanítás lesz a bőjti hétköznapi istentiszteletek után, minden szerdán este. Eddig négyen jelentkeztek ebbe az osztályba.

## A NEW BRUNSWICKI EV. EGYHÁZ HIREI

Szathmáry Gyula lelkész

**December 21-én** délután 3 órakor a gyermekek karácsonyfai ünnepét fogjuk megtartani. — Gyermekeink szebbnél-szebb énekeket, szavaltokat és szindarabokat fognak előadni. Ez évi programunk gazdag lesz... sokkal gazdagabb, mint bármikor volt, mivelhogy vasárnapi iskolai gyermekeink száma nagy arányban növekedett.

**December 24-én** két Istentiszteletünk lesz. Este félnyolckor rendes magyar istentisztelet lesz.

**Karácsony reggelén** 9 órakor angol Istentisztelet és 11 órakor magyar Istentisztelet. Mind a két Istentisztelet alatt Urvacsora osztást tartunk.

**Karácsony másodnapján** reggel 11 órakor magyar nyelvű istentiszteletet tartunk.

**Ó-Év estéjén** fél 8 órakor magyar Istentisztelet.

**Újév reggelén** 11 órakor magyar Istentisztelet és Urvacsora osztásunk lesz.

**Január 4-én** rendes évi közgyűlésünk és tisztviselő választás lesz tartva.

### A CLEVELAND EAST SIDEI MAGYAR EVANGELIKUS EGYHÁZ

Lelkész: **Leffler Andor**

Karácsony Este 8 óraker magyar, éjfélkor angol. Karácsony Első Napján délelőtt 9 óraker magyar-angol Urvacsorai, 9.45-kor angol, 11 óraker magyar. Urvacsora minden Istentiszteleten.

Betegeknek háznál, vagy bármikor a templomban a lelkész szívesen ad Urvacsorát. Hívjuk RA. 7074.

A szent ünnepek alatt keressük szorgalommal Isten Házát. Így lesz miénk a karácsonyi örömmüzenet.

### A BETHLEHEMI VEND EV. EGYHÁZ

Lelkész: **Dr. Stiegler S. Ernő.**

Segédlelkész: **Ballek István.**

Lutheran World Action céljaira a gyülekezet tagjai 3000 dollár adományoztak. Az 1947.-iki évben Benevolence, a United Lutheran Church jótékony céljaira 2000 dollárt fizettek be a synodusi pénztárba.

A gyülekezet keretén belül a Young Womens Missionary Society, a Brotherhood és a Sunday School közösen egy 16 milliméteres Sound Moving Picture Projectort vásároltak, melyek vallásos és bibliai képeket mutatnak a Sunday School és a gyülekezet keretén belül.

Október havában a gyülekezetünkben egy új egyület alakult: **A fiatal házások egyesülete.** Az első gyűlésen 74-en voltak jelen. Elhatározottak, hogy minden hó első vasárnapján este 7 óraker fognak gyűlésezni.

A **Young Womens Missionary Society** nov. hó 25.-én tartotta főnnállásának 19 éves emlékünnepét. Mrs. Ida S. Stiegler, a lelkész neje elnökölt, megemlékezően a nőegylet 19 éves nemes munkájáról. A nőegylet elmúlt vasárnap adta át a gyülekezetnek nemes ajándékát, három Honor Roll Táblát, melyen egyházunk 278 hadviselt fiának és leányának neve van megörökítve, akik az elmúlt világháboruban katonai szolgálatot teljesítettek. Ünnepi Istentisztelet keretén belül megemlékeztünk 12 hősi halottainkról is, akik az ő életüket áldozták fel a haza oltárán.

**Pondelek Ferenc és neje,** 25 éves házasságuk emlékére színezüst Urvacsorai szent edényeket, négy bronz offertoriumi tányérokot és két bronz oltári vázát ajándékoztak az Anya Szent Egyháznak.

Egyházunk keretében működő **Children of the Church** esti iskolájában, melyet minden péntek este fél 7 óraker tartunk 110 kis gyermek vesz részt. A gyermekek 3-tól 9 éves koruak és őket édes anyjuk, avagy pedig nagyanyjuk kíséri el minden péntek este az iskolába.

A mi templomi Betegsegélyző Együletünk a múlt hónapban adta ki szerződésben együleti házának megnagyobbítása szerződését 35 ezer dollár árban. Az átalakításnak munkája három hónapban belül kell hogy elkészüljön.

### VARGA LÁSZLÓ EV. LELKÉSZ

Feistritz a. d. Drau

Lager Kellerberg O/10.

Karnten, Austria.

Kéri szülőföldjéről, Nyiregyházáról, szolgálati helyéről: Hernádbüdről, Boldogkőújfaluból, Abaujszántóról kikerült hivei segítségét. Emlékszik: Turóczy Andrásra, akinek atyja gondnoka volt, továbbá Dankóék, Dvorszkyék és Mátyásokra.

### UTOLSÓ MUNKÁS

A nap leszáll és szőlőhegyed ormát  
Aranyozza az alkony, Istenem.  
Munkásaidat látom fenn mozogni,  
Apró bogárkák, serény hangyanépek,  
Ki kapál, ki vesszőt metsz, ki szüretel.  
Munkálkodjatok, míg nappal vagyon:  
Mondtad, s elküldted mindannyiokat.  
Mentek. Ki hajnalban, ki délelőtt, ki délben.  
Verejtékük hullt zord szőlőhegyedre,  
És felszállt áldozati pára-ként  
S virágillat lett: édes öntudat  
És boldog, tiszta lelkiismeret.  
Hogy sűrögnek ott fenn a húnjó napban,  
Aranyként csillan szürke hangya-testük,  
Már készülődnek lassanként haza, —  
Egy óra még, és itt van a sötét.

Sötét, sötét: hogy száll a szörnyű szó,  
Éjszaka: hogy suhognak szárnyaid,  
Mily félelmes vagy, mily irtózatos,  
Még annak is, ki dolgozott napestig,  
Hát még annak, kit elhagyott a hajnal,  
És elhagyott a délelőtt s a dél,  
S kit a hanyatló nap is így talál:  
Hívalkodva és haszontalanul.

Álltam valami messze piacon,  
És tarka rongyként ráztam lelkemet,  
Így tűnt a hajnal, így futott a dél,  
És így jött rám a késő alkonyat.

Utolsó munkás és utolsó óra —  
Most itt állok a szőlőhegy tövében,  
Napszámmodba szegődnék, Istenem.  
Egy óra még és itt van a sötét.

Ezt az utolsó órát add nekem.

Reményik Sándor

AT CHRISTMAS TIME GIVE A LASTING GIFT TO YOUR PARENTS OR GRANDPARENTS BY GIVING THEM A "DUNÁNTULI ÉNEKES-KÖNYV". Order some from the publisher at \$2.00 a copy plus postage. Erős Vár, 161 Hazelwood Avenue, Pittsburgh 7, Pennsylvania

## KIADÓHIVATAL HIREI

Ezen karácsonyi dupla oldalas számot lehetővé tette jóindulatu hirdetőinknek segítségével. Ezuton is köszönetet mondok minden hirdetőnknek és kérem olvasóinkat, hogy pártfogolják azokat, akik pártfogoltak minket. Köszönetet mondok **Molnár Gyula** detroiti lapképviselőnknek, amiért detroiti hirdetésein ket összeszedte, **Kuczler János** pittsburghi egyházunk algondnokának, aki a Pittsburgh és környéki hirdetések szedésénél segédkezett.

Igaz örömünkre szolgál, hogy **Szebedinszky Jenő**. Németországban sinylődő evangélikus testvérünk újra megemlékezett Erő Vár lapunkról, egy karácsonyi történet írásával. Ezuton is kérném jóindulatu olvasóinkat, ha meg akarják hálálni irónknak sorait, karácsonyi ajándéku küldjenek neki egyegy ételmi csomagot, hogy tüdő betegség előtt álló kis gyermeke megerősödhessen. Címe: Eugen Szebedinszky, 14/a Stuttgart-W Senefelderstr. 112. IV Germany U. S. Zone.

ELŐFIZETÉSEK  
NYUGTÁZÁSA

**Detroit, Mich.** Molnár Gyula által: Bandli István \$1.50, Lendvay Lajos \$1.50, Takács István \$4.00, Navoj János \$1.50.

**Cleveland East Side:** Nt. Leffler Andor által Kish Lajos \$10, Bors Károly által: Németh Miklós \$1.50, Polgár István \$1.50, Németh S. Dunlop Ave. \$1.50.

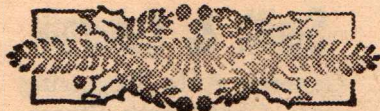
**Cleveland West Side:** Nt. Brachna Gábor által Mrs. Anna Persa \$1.50, Dr. Stibran János \$3.00, Ignácz Jánosné \$1.50, Németh Elek \$2.00, Miss Anna Rigó (Los Angeles, California) \$1.50, Mrs. Alous Therezia \$1.50.

**Bethlehem, Pa.** Hanczlik Já-

nos \$4.50, Horváth Györgyné \$2.00, Kericsmar Péter \$3.00.

**New Brunswick, N. J. Nt.** Szathmáry által \$1.50 Molnár Mihály.

**Pittsburgh, Pa.** Első Magyar Ág. Hitv. Ev. Egyház harmadik \$25.00 juttatott a kiadóhoz s ezzel az 1947. évre összesen 75 dollár gyülekezeti előfizetést adott.



Boldog karácsonyi ünnepeket és Ujesztendőt kíván

**Weber Victor, Máté Ferenc**

Grocery & Meat Market  
8440 Dearborn Ave.

DETROIT, MICH.



Boldog karácsonyi ünnepeket és Ujesztendőt kíván

**Delray Music Shop**

Radios - Records  
John Poncsak, Prop.  
8120 W. Jefferson Avenue

Detroit, Mich.

Phone: VI 1-1382



Boldog karácsonyi ünnepeket és Ujesztendőt kíván

**Ivan Flower Shop**

523 So. Harbaugh Ave.

Detroit, Mich.

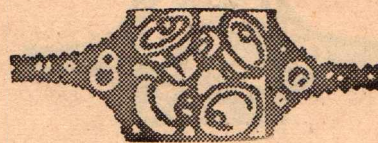
Phone: VInewood 1-6758



Boldog karácsonyi ünnepeket és Ujesztendőt kíván az "ERŐS VÁR" olvasóinak

FIÓK ALBERT  
az Expert Printing Co.  
tulajdonosa

Pittsburgh 7, Pa.



Boldog karácsonyi ünnepeket és Ujesztendőt kíván

**JOHN A. COLLINS**

ALDERMAN

4723 Second Ave.

PITTSBURGH 7, PA.

"Will always remain a friend of my neighbours"

Phone office: HAZel 3078

Home: HAZel 3252



Boldog karácsonyi ünnepeket és Ujesztendőt kíván

**STEPHEN B. NAGY, Jr.**

MAGYAR

TEMETKEZÉSI

VÁLLALKOZÓ

2104 West Street

MUNHALL, PA.

Phone: HOMestead 2870

AMBULANCE - Női segítő



Boldog karácsonyi ünnepeket és Ujesztendőt kíván

**J. C. Maud**

4603 Irvine Street

Pittsburgh, Pa.

"GULF PRODUCTS"



Boldog karácsonyi ünnepeket és Ujesztendőt kíván

**Kissel Furniture Company**

The store with the beautiful model showrooms

8023 W. JEFFERSON AVE.

Detroit 17, Mich.

Phone: VInewood 2-0233



Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## THE AMERICAN LEGION

FORT BLACK POST 538.  
Hazelwood Ave. at Lytle Street

JOHN D. O'CONNOR  
commander

MICHAEL W. DOYLE  
adjutant

E. F. SHERRY  
W. C. CHAPMAN  
E. J. HOWARD  
JOHN A. DUFFY  
WALTER J. MYCOFF  
Trustees

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## McFARLAND FUNERAL HOME

HAWKINS AVE. &  
OVERLAND STREET  
NORTH BRADDOCK, PA.

Phone: BRandywine 1140

"Istenben vetem reménységem,  
Hogy meglátom feleségem;  
Gyermekem, kit régen nem  
láttam

S haza mehetek az én házamba"

Barati János  
2101 Cornemeyer Ave.,

McKeesport, Pa.

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## Szóllósy K. János

TEMETKEZÉSI  
VÁLLALKOZÓ

8027 W. Jefferson Ave.  
Detroit 17, Mich.

Phone: VInewood 1-2353

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## Kulacs Electric

Electrical Contractor  
Supplies & Fixtures  
8450 Dearborn Ave.,  
Detroit 17, Mich.

Phone: VInewood 1-5460

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## Smith & Kebernik

General Auto Repairing  
4547 Chatsworth Street  
Hazelwood-Pittsburgh 7, Pa.

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## Bill's Shoe Fixery

Cipő javító és új cipő üzlete  
Second Avenue  
Pittsburgh 7, Pa.

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## Gegus Hardware and Furniture Company

8009-13 W. Jefferson Ave.  
Detroit, Mich.

Phone VInewood 2-1184

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## Delray Cafe

8032 W. Jefferson Ave.  
LADA KÁROLY ÉS FIA  
Detroit, Mich.

Phone: VInewood 2-9122

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## Zolkower's Dept. Store

8440-42 W. Jefferson Ave.  
Detroit, Mich.  
Merchandise for Shipment to  
Europe — Mail orders —  
Welcomed

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## B. TUSAI MIHÁLY

az Amerikai Magyar Reformá-  
tus Egyesület kerületi  
szervezője

1101 PORTLAND ST.,  
PITTSBURGH 6, PA.

Phone EMerson 6555

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## M. R. BRETSNYDER

DeSOTO & PLYMOUTH  
Sales & Service

301 W. EIGHT AVE.,

W. HOMESTEAD, PA.  
Phone HOMestead 3800

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## O'TOOLE & O'CONNOR FUNERAL HOME

Ambulance Service  
5106 SECOND AVENUE  
PITTSBURGH, PA.  
Office phone: JA 2324  
Res. HAZel 4056

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## JOHN P. TÓTH

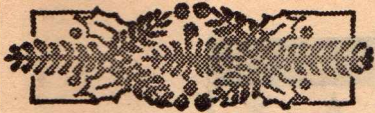
P. O. BOX 315  
HOMESTEAD, PA.  
Lakás: 112-18th Ave.

MINDENNEMŰ BIZTOSÍTÁS  
Tel. HOMestead 0162  
MUNHALL, PA.

Boldog karácsonyi ünnepeket  
és Ujesztendőt kíván

## Jaskó Márton

Grocery és hus üzlete  
4927 LYTLE STREET  
Pittsburgh 7, Pa.



Boldog karácsonyi ünnepeket és újévet kíván a magyarságnak.

### Dull Péter

8695 Dearborn Ave.,  
Detroit, Mich.

Boldog karácsonyi ünnepeket és újévet kíván a magyarságnak.

### Kohlenberg Furniture Co.

7925 W. Jefferson Ave.  
Detroit, Mich.

Boldog karácsonyi ünnepeket és Ujesztendőt kíván

### Miller magyar ékszerész

ÉS ÓRÁS MESTER  
Main Street  
AMBRIDGE, PA.

Kíván boldog karácsonyi ünnepeket és újévet a magyarságnak

### Molnár János

Legrégibb temetkezési intézet  
8633 Dearborn Ave.,  
Detroit, Mich.

Boldog karácsonyi ünnepeket és újévet kíván a magyarságnak.

### Czilli János

cipőjavító üzlete  
8533 Vanderbilt Ave.,  
Detroit, Mich.

“Ki csak Istenre dögát hagyja,  
És benne remél mindenkor.  
Azt Ó csodaképpen megtartja  
Minden szomorú inségkor.  
Ki magát hagyja Istenre  
Nem épít az a fővényre.”

Joseph Zimmerman,  
McKeesport, Pa.



### FISHER AND OWEN FUNERAL DIRECTORS

A pittsburghi magyarság  
temetkezés-rendezői

126 Hazelwood Ave.  
PITTSBURGH 7, PA.

SPENCER A. OWEN  
tulajdonos

Phone: HAZel 1165

Melrose 5814

### PAULINE H. PAPP

The Metropolitan Casualty  
Insurance Co. megbízottja  
Mindenféle biztosítást a legelő-  
nyösebben szerezhet be általunk.  
Irodánk nyitva reggel 9-től  
délután 5-ig.  
4004 Lorain Ave.  
CLEVELAND, OHIO

### MÉSZÁROS PATIKA

MAGYAR GYÓGYSZERTÁR  
Levélre magyarul válaszolunk.

4753 Second Avenue  
PITTSBURGH - HAZELWOOD

Phone: JACKson 4449

Mészáros András, gyógyszerész

West sidei házak és telkek  
vételét és eladását lelkiismeretesen végzi a közismert

### KLAREICH - KÁDÁR REALTY COMPANY

3717 LORAIN AVE.  
Cleveland, Ohio  
Telefon: 1262

Telefon: VI. 1-2353

### JOHN K. SZŐLLŐSY

FUNERAL DIRECTOR

Vizsgázott Balzsamozó

8027 W. JEFFERSON AVE.  
Detroit, Michigan

Melrose 5814

### PAPP MIKLÓS

ÜGYVÉD ÉS JOGTANÁCSOS  
a W. S. Ev. Egyház ügyésze.  
Mindenféle jogi kérdésben  
készséggel szolgálja  
a magyarságot.

4004 Lorain Ave. Cleveland, O.

“AZ AMERIKAI MAGYARSÁG  
ERŐS VÁRA SZIVES  
SZERETETTEL KÖSZÖNTI  
E LAP  
OLVASÓIT”

### Verhovay Segély Egylet

436 FOURTH AVENUE  
Verhovay Building  
PITTSBURGH 19, PA.



★ 1848 ★

★ 1948 ★

*"Én bízom hazám jövőjében, mert tudom, hogy azt megérdemli."... KOSSUTH LAJOS... WASHINGTON, 1852*

## "A SZABADSÁG ESZTENDEJE"

*nevet viseli az Úr 1948. éve a mi számunkra, akik hiszünk Istenben, megbecsüljük multunkat és bizunk abban, hogy "lesz még egyszer ünnep a világon," és felépül a mi ó-hazánk is Kossuth szellemében.*

*Helye van közöttünk minden olyan magyarnak, akit korunk viharai jobbra-balra nem ingatnak; aki meg tud állani a krisztusi erkölcsiség, igazi demokrácia és tiszta házaszeretet magaslatán.*

*Ilyen vagy, testvér?*

**Hivunk!**

**Várunk!**

*„Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk!?”*



# AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

**1726 Penna. Ave., N.W., Kossuth Bldg., Washington, D.C.**

*Hungarian Lutheran Monthly  
161 Hazelwood Ave.  
Pittsburgh 7, Pa.  
Return Postage Guaranteed*

Sec. 562 P.L. & R.  
U.S. POSTAGE

**1c Paid**

Pittsburgh, Pa.  
Permit No. 927